

ГЕОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА І ТУРИЗМ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

МАТЕРІАЛИ
VIII наукової конференції

Львівський національний університет імені Івана Франка
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА
Туризм

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА**

Кафедра туризму географічного факультету

*Кафедра країнознавства і міжнародного туризму факультету
міжнародних відносин*

UNIWERSYTET GDAŃSKI

Katedra Geografii Rozwoju Regionalnego

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ЛЬВІВСЬКА МІСЬКА РАДА

ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ

КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

**ГЕОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА І ТУРИЗМ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

Матеріали

VIII наукової конференції з міжнародною участю

Львів–Ворохта, 5–7 вересня 2014 р.

Львів – 2014

УДК 338.48(4)

Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали VIII наукової конференції з міжнародною участю. – Львів, 2014. – 176 с.

Матеріали наукової конференції охоплюють особливості реалізації державної політики в галузі туризму, розробки туристичного продукту, економічного забезпечення туризму, просторового поширення туристичних ресурсів, специфіки підготовки фахівців для туристичної галузі, розвиток спеціалізованих видів туризму, історію туризму.

Авторами збірника є провідні вчені та молоді науковці України, Польщі, Білорусі та Болгарії.

Рецензенти:

Мальська М.П., д-р екон. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка

Антонюк Н.В., д-р істор. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка

Мельник А.В., д-р геогр. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка

Michalski Tomasz, dr hab., profesor, Instytut Geografii, Uniwersytet Gdański

Кравців В.С., д-р екон. наук, професор, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.Долішнього» НАНУ

Рекомендовано до друку Вченою Радою географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 7 від 4.09.2014 р.)

Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Матеріали конференції видано за сприяння:

Управління туризму Департаменту розвитку Львівської міської ради та

Управління туризму та курортів Львівської обласної державної адміністрації

© Львівський національний університет

імені Івана Франка, 2014

© Автори статей, 2014

<i>Незюлик Ольга, Завадовський Тарас</i> ПАЛАЦ-САДИБА РЕІВ В СЕЛІ ПРИОЗЕРНЕ ЯК ТУРИСТИЧНИЙ ОБ'ЄКТ.....	111
<i>Пандяк Ігор</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ТА ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗАСОБІВ РОЗМІЩЕННЯ НА “ГОТЕЛІ” ТА “АНАЛОГІЧНІ ЗАСОБИ РОЗМІЩЕННЯ” В УКРАЇНІ.....	113
<i>Паньків Наталя</i> ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНІ РЕСУРСИ – ЯК СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ.....	117
<i>Пурська Ірина</i> РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ КРАЇНИ.....	122
<i>Романів Павло</i> ПРИРОДНІ ЧИННИКИ ТА УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ГІРСЬКИХ РАЙОНАХ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	126
<i>Романів Світлана</i> ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТА ВИДОВІ ОСОБЛИВОСТІ СПОРТИВНО- ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ У ШКОЛІ.....	130
<i>Рутинський Михайло</i> РЕТРОСПЕКТИВНО-РЕКРЕАЦІЙНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КУОРТУ САСІВ НА ЛЬВІВЩИНІ.....	133
<i>Топорницька Марія</i> ТИМЧАСОВЕ ЗГОРТАННЯ ТУРИСТИЧНО-ФЕСТИВАЛЬНОГО РУХУ В 2014 РОЦІ В УМОВАХ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ.....	137
<i>Турок Анна, Каднічанський Дмитро</i> СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ РАХІВСЬКОГО РАЙОНУ.....	139
<i>Ховалко Анна</i> РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КАРПАТСЬКОГО ЄВРОРЕГІОНУ.....	143
<i>Шушпанова Альона, Титар Анастасія, Колтун Оксана</i> МЕТОДИКА ІНТЕГРОВАНОЇ ОЦІНКИ ПАМ'ЯТОК І РЕЛЬЄФУ ОПІЛЛЯ.....	146
<i>Ярмолевич В'ячеслав, Савчин Оксана</i> МАРКЕТИНГ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ (НА ПРИКЛАДІ НПП «СКОЛІВСЬКІ БЕСКИДИ»).....	148
<i>Влах Мирослава, Коропецька Тетяна</i> УРБООБРАЗИ ЯК НАПРЯМ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ (НА МАТЕРІАЛАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	152
<i>Lukasz Quirini-Poplawski</i> THE DEVELOPMENT OF THE TOURISM INFRASTRUCTURE AS A FACTOR OF THE ENVIRONMENTAL CHANGE IN THE MOUNTAIN AREAS. CASE STUDY OF THE PRUTH VALLEY TOURIST REGION (EASTERN BESKIDY MTS., UKRAINE).....	156

2. Наровлянський О. Д. Шкільний туризм / О. Д. Наровлянський, М. Д. Наровлянська, В. О. Пустовойт / К.: Шк. світ. – 2009. – 128 с.

3. Правила проведення туристських подорожей з учнівською і студентською молоддю України – Режим доступу: <http://document.ua/pravila-provedennja-turistskih-podorozhei-z-uchnivskoju-i-st-nor9198.html>.

4. Серебрій В. Туристсько-краєзнавча робота: проблеми і перспективи / В. Серебрій / Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. - № 24. С. – 6-8.

5. Сучасні різновиди туризму: навч. посіб. / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. - К.: Знання - 2011. - 334 с.

6. Швець М. Краєзнавство і туризм у системі навчально-виховної роботи / М. Швець, Н. Швець / Краєзнавство. Географія. Туризм. - № 28. – С. 3-15.

РЕТРОСПЕКТИВНО-РЕКРЕАЦІЙНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КУОРТУ САСІВ НА ЛЬВІВЩИНІ

Рутинський Михайло

Львівський національний університет імені Івана Франка

Львів, Україна

Регіональні особливості розвитку курортів Західної України з позицій суспільної географії досліджували С. Кузик, Н. Недашківська, В. Руденко, М. Рутинський, О. Стецюк та ін. Проте комплексного історико-географічного аналізу специфіки еволюції Сасівського курорту ще детально не проводили. Саме тому об'єктом нашого дослідження обрано один з найстаріших гідротерапевтичних курортів Львівської обл. – Сасів, а предметом – ретроспективно-рекреаційний аналіз специфіки його функціонування. Завдання дослідження – ілюстрація на прикладі конкретного курорту ресурсно- й історико-географічних передумов розвитку рекреації на території Львівської обл. Сасів у ХІХ ст. – це один з найпринадніших для тогочасних львів'ян курортів Галичини. Містечко, засноване 1615 р. руським воєводою Іваном Даниловичем, ще наприкінці ХVІІ ст. прославалося як осередок аристократичної рекреації під покровительством короля Яна ІІІ Собеського, який любив відпочивати тут та полювати в навколишніх лісах. Та справжньої курортної слави Сасів набув у другій половині ХІХ ст., коли поза містом постав гідротерапевтичний заклад для лікування низки хронічних захворювань.

Курорт Сасів був розміщений у мальовничій долині, яку з трьох боків оточували гори, вкриті заповідними пралісами. Прогулянкові стежки вели на вершину гори Городисько, де, за переказами, у добу Київської Русі існувало укріплене поселення, на гору Сторожиха, звідки

відкривається неозора панорама долини і пасма Вороняків та, передусім, до овіяної народними легендами Святої гори, з якої било джерело: його місцеве населення надіяло чудодійними цілющими властивостями.

Модерний курортний гідротерапевтичний заклад “Сасів” закладений графом Старженським 1869 р. на одному з острівців, утворених притокою річки Західний Буг [2]. На суміжних островах було розбито 80-морговий курортний гідропарк зі ставом посередині. Острівці сполучали один з одним прогулянкові місточки. Алеї від графського палацу та трьох корпусів для відпочивальників вели до ставу з обладнаним пляжем, альтанками і човною станцією.

Обіч палацу функціонував ресторан для курортників зі спеціально розробленим дієтичним меню. Дещо далі стояв двоповерховий корпус для гідротерапевтичних процедур, обернений просторими вікнами на південь. Керував закладом гідротерапевт Францішек Медвей.

За зразком німецьких гідролікарень комплекс лікувально-оздоровчих процедур у гідротерапевтичному закладі “Сасів” складався з дозованого прийому холодних і гарячих ванн у поєднанні з гімнастикою і рухливим дозвіллям, фітокліматоздоровчими теренкурами у сосновому парку та дієтичним харчуванням [4, s. 113].

Станом на 1871 р. за літній сезон у гідротерапевтичному закладі “Сасів” стаціонарно оздоровлялися 96 осіб, за кілька попередніх років їхня кількість була не менше 80 осіб [3, s. 7]. На порядок більше серед курортників було одноденних відвідувачів та рекреантів, розквартированих поза межами закладу. Ось як описує інтенсивність рекреаційних потоків Ян Гжегожевський: “...з весни... аж до осені... той закуток мерехтить і роїться щораз новими напливами прибуваючих і від’їжджаючих гостей, а в місяцях липні і серпні, коли їхня кількість сягає кульмінації, є осередком, що сповнений життя і розвою. Купальні помешкання заповнені вщерть, так що пізніше прибулі розквартировуються у містечку й на передмісті. Тим часом розпочинаються гучні фестини і забави, вечори танців і концерти, прогулянки у Підгірці та інші околиці... Парк, зазвичай, призначений для вольготних і рухливих товариських ігор, щонеділі і на свята роїться людьми” [3, s. 5–6].

Географія рекреаційних потоків у Сасів традиційна для тогочасних малих курортів Східної Галичини, у яких, зазвичай, країни становили понад дві третини курортної публіки. За обсягами рекреаційних потоків у 70-ті роки XIX ст. курорт Сасів не поступався таким відомим західноукраїнським курортам, як Моршин, Делятин, Косів і Буркут. Для інтенсифікації потоку рекреантів дирекція курорту регулярно проводила активні рекламні кампанії (рис. 1).

Попри інтенсивний розвиток торгівлі та фабричного виробництва паперу, наприкінці XIX–на початку XX ст. Сасів активно розбудовував інфраструктуру для подорожніх. У ньому функціонувало близько 70 крамниць, багато шинків, заїжджих дворів, була і кав'ярня.

Вечорами на центральних вулицях світили гасові ліхтарі, для гостей, які прибули на курорт, проте зупинилися на постій у місті, до гідротерапевтичного закладу упродовж цілого дня курсували кінні екіпажі [5–6]. Утім, з 1880 р. в умовах дедалі більшого конкурентного тиску з боку галицьких бальнеологічних курортів Сасів, де не було власного джерела мінеральних вод, втратив більше половини своїх клієнтів і почав занепадати. У 1889–1994 р. гідротерапевтичний корпус стояв зачинений, а заклад функціонував винятково як озерно-лісове літнисько для незначної кількості рекреантів [5, s. 409].

Рис. 2. Типове рекламно-інформаційне оголошення про оздоровчі можливості курорту Сасів, надруковане у газеті “Діло” за 26 квітня 1880 р.

У 1895 р. проведено повну реконструкцію та відновлено функціонування гідрооздоровниці. Корпус “розділено на два відділи – чоловічий та жіночий – і в кожному з них розташовані окремі кабінети для прийому ванн зі штучними мінеральними водами, з джерельними водами та душовими” [5, s. 409]. Було також відкрито кабінети лікувального масажу та електрофізіотерапії. Курортниками займалися лікарі Мазанко, Мальсбург і Дубанович.

Сасів профільовано для лікування нервових і серцево-судинних захворювань та легеневих хвороб. Рекреаційна місткість закладу становила 80 ліжко-місць (у центральному корпусі та ще чотирьох будинках). Станом на останні літні сезони кінця XIX ст. Сасів відвідувало близько двох сотень рекреантів, з них близько сотні під час проходження курсу процедур стаціонарно проживали в оздоровниці.

На початку XX ст. курортом опікувався відомий галицький курортолог Микола Торосевич. У графському палаці в цей період була дирекція курорту та найдорожчі покої для аристократичних відвідувачів. Центральний бальний зал палацу використовували для організації культурного дозвілля курортної публіки. На творчі вечори та концерти, які відбувалися в палацовій залі, з'їжджалася вся дрібна шляхта і єврейські крамарі з Золочева й сусідніх містечок. Сумарна ж кількість рекреантів у сезони 1911–1913 р. сягала понад три сотні осіб.

Подальший розвиток успішного й доволі популярного курорту перервала Перша світова війна. Після війни курорт не відновлювали.

Отже, у процесі еволюційного поступу курорт Сасів пройшов через повний цикл розвитку і є типовим прикладом австро-угорського етапу територіальної організації мережі “малих” приватних курортів Галичини в XIX ст.

Список використаних джерел:

1. *Рутинський М. Й.* Застосування теорії “життєвого циклу територіальної рекреаційної системи” для “малих” курортних центрів України / М. Й. Рутинський // Економічна та соціальна географія, 2013. – Вип. 2(67). – С. 177–191.
2. *Ebers H.* Sassów, zakład wodoleczniczy w Galicyi pod Złoczowem w r. 1883 / H. Ebers. – Lwów : Tow-wo Pedagog., 1883. – 12 s.
3. *Grzegorzewski J.* Sassów i jego okolice / Odb. z “Gazety Narodowej” / J. Grzegorzewski. – Lwów : Tow-wo Pedagog. Złoczowskie, 1872. – 32 s.
4. *Heksch A. F.* Führer durch die Ungarischen Ostkarpathen, Galizien, Bukowina und Rumänien / A. F. Heksch, W. Kowszewicz. – Wien; Leipzig : Hartleben Verlag, 1882. – 248 s.
5. *Korczyński L.* Zarys balneoterapii i balneografii krajowej dla użytku lekarzy i uczniów / L. Korczyński. – Kraków, 1900. – 490 s.
6. *Reichman Fr. S.* Sassów // Zdrojowiska krajowe // Ilustrowany skorowidz stołecznego miasta Lwowa z okazji powszechnej Wystawy krajowej roku 1894 / Fr. S. Reichman. – Lwów, 1894. – S. 63.